

WSTĘP

Oddawany do rąk Czytelników zeszyt czasopisma został w całości przekazany do dyspozycji historykom oświaty i wychowania. Podzieli się oni wynikami swoich badań nad polską i zagraniczną myślą pedagogiczną XIX i XX wieku oraz jej wybitnymi reprezentantami, ale także namysłem nad instytucjami, które funkcjonowały w tym okresie na ziemiach polskich.

Zeszyt, zarówno w dziale „Artykuły”, jak i „Materiały – komunikaty z badań”, ma strukturę chronologiczną, a w poszczególnych artykułach chronologiczno-problemową. W artykule poświęconym „Instytucjom opieki w Lublinie w XIX wieku” ukazano różne formy opieki nad ludźmi ubogimi. Autor zaprezentował nie tylko pewien stan rzeczy jaki istniał w danym okresie, ale również ukazał dobre praktyki, które mogą być inspiracją do podejmowania szeroko zakrojonych działań na rzecz pomocy drugiemu człowiekowi.

W artykule pt. „Komparatystyka edukacyjna w perspektywie filozoficznej: Sergiusz Hessen (1887–1950) i jego podejście do badań porównawczych w pedagogice” przybliżono zarówno postać tego wybitnego filozofa i pedagoga, który zajmuje ugruntowane miejsce w historii myśli pedagogicznej, ale także istotny obszar zainteresowań badawczych tego uczonego, jaki stanowiła komparatystyka edukacyjna. Wydaje się to uzasadnione o tyle, że dorobek tego uczonego z zakresu badań porównawczych jest nakreślony w dość ogólny sposób lub jedynie zasygnalizowany.

Zaprezentowanie rozwoju polskiej pedagogiki porównawczej w XX wieku było ideą przewodnią kolejnego tekstu pt. „Polscy pedagodzy

o szkolnictwie angielskim. Z tradycji polskiej pedagogiki porównawczej XX wieku”. Rosnące zainteresowanie badaniami porównawczymi wśród polskich historyków wychowania i pedagogów w latach 60. XX wieku zostało przez Autorkę artykułu przedstawione poprzez ukazanie specyfiki angielskiego systemu oświatowego. Warto także dodać, że rozwój pedagogiki naukowej w Polsce znacząco zwiększył także zainteresowanie innymi systemami edukacyjnymi w Europie.

Dział „Materiały – komunikaty z badań” otwiera namysł nad historią czasopiśmiennictwa dla dzieci i młodzieży w Polsce. Celem tego raportu z badań jest wskazanie najważniejszych prac dotyczących zagadnienia tytułowego, ważnych tekstów poświęconych wybranym periodykom lub też przedsięwzięć wydawniczych, które odegrały znaczącą rolę w kształtowaniu młodych odbiorców począwszy od „Rozrywek dla Dzieci” aż po rok 1989 i powstanie wolnego rynku prasowego. Ponadto zwrócono też uwagę na możliwe do podjęcia pola badawcze w związku z problematyką polskich periodyków dla dzieci i młodzieży.

Z kolei postać Charlotte Mason – brytyjskiej pedagog, która opracowała metodę pracy z dziećmi opartą na dwudziestu zasadach przybliżono w tekście podejmującym jej zapatrywania na wychowanie domowe. Mason jest autorką serii podręczników do nauki geografii oraz serii książek dotyczących wychowania i nauczania, a w swych pracach nawiązywała do poglądów takich myślicieli jak: Jan Amos Komeński, Jan Fryderyk Herbart i Jan Henryk Pestalozzi. Obecnie, zwłaszcza w Stanach Zjednoczonych, ale nie tylko, chętnie powraca się do założeń jej metody i realizuje się je w praktyce w edukacji domowej.

Przypomnienia ważnej postaci życia pedagogicznego okresu międzywojennego i pierwszych trzech dziesięcioleci po II wojnie światowej – Mieczysława Ziemnowicza dokonano w artykule pt. „Od nauczyciela szkoły średniej do nauczyciela akademickiego. Mieczysława Ziemnowicza (1882–1971) droga do katedry pedagogiki”. W tekście zwrócono uwagę nie tylko na ważne wątki w biografii M. Ziemnowicza, ale także omówiono główne kierunki zainteresowań naukowych tego germanisty, nauczyciela szkół średnich, a także nauczyciela akademickiego.

Ostatni artykuł w tym dziale został poświęcony Aleksandrowi K. Patkowskiemu. Wielu badaczom znany jest on przede wszystkim jako „ojciec regionalizmu polskiego”. To z jego inicjatywy w 1923 roku powoła-

no Powszechny Uniwersytet Regionalny w Sandomierzu. W rodzinnym mieście Patkowskiego m.in. w Dziale Literatury Muzeum Okręgowego w Sandomierzu gromadzone są i przechowywane archiwalia związane z życiem i działalnością Patkowskiego. Zatem dla podjętych przez Autorkę tekstu rozważań istotne jest pytanie: Jaki materiał źródłowy zgromadzony został w Muzeum Okręgowym w Sandomierzu? oraz które ze zgromadzonych archiwaliów pozwolą na uzupełnienie wiedzy dotyczącej życia i działalności oświatowej Patkowskiego?

Dziękując wszystkim Autorom, którzy przyczynili się do powstania tego zeszytu czasopisma, pragnę wyrazić przekonanie, że badania dziejów oświaty i wychowania mają ogromne znaczenie zwłaszcza wtedy, gdy ich wyniki pozwalają nie tylko przybliżyć mało znane czy zapomniane koncepcje pedagogiczne i ich twórców, ale stanowią niewyczerpane źródło inspiracji dla praktyki edukacyjnej.

Joanna Falkowska